

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 5/2015-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 14. januára 2015 predbežne prerokoval sťažnosť skupiny 205 oprávnených voličov volebného obvodu v obci Vojčice, zastúpených advokátkou JUDr. Marcelou Grancovou, Kováčska 28, Košice, za účasti V. K., J. A., M. V., J. B., V. B., L. K., M. P., M. K., D. J. a M. K. vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Vojčice a poslancov Obecného zastupiteľstva obce Vojčice konaných 15. novembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť skupiny 205 oprávnených voličov volebného obvodu v obci Vojčice o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. novembra 2014 doručená sťažnosť skupiny 205 oprávnených voličov volebného obvodu v obci Vojčice (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Vojčice a poslancov Obecného zastupiteľstva obce Vojčice konaných 15. novembra 2014 (ďalej aj „napadnuté voľby“).

Sťažovatelia uvádzajú, že v napadnutých voľbách bol s počtom hlasov 526 oprávnených voličov zvolený do funkcie starostu obce V. K., a za poslancov boli zvolení J. A., M. V., J. B., V. B., L. K., M. P., M. K., D. J. a M. K. Sťažovatelia uvádzajú, že sú podporovateľmi Ľ. Ch., v prospech ktorého podpísali petíciu na podporu jeho kandidatúry ako nezávislého kandidáta na funkciu starostu obce Vojčice a poslanca Obecného zastupiteľstva obce Vojčice.

Svoju sťažnosť sťažovatelia odôvodňujú skutočnosťou, že v napadnutých voľbách nemohli hlasovať za nimi podporovaného Ľ. Ch., v prospech ktorého podpísali petíciu na podporu jeho kandidatúry ako nezávislého kandidáta na funkciu starostu obce a na funkciu poslanca obecného zastupiteľstva. K nezaregistrovaní označeného nezávislého kandidáta vo voľbách na funkciu starostu obce Vojčice malo dôjsť rozhodnutím miestnej volebnej komisie v obci Vojčice (ďalej len „miestna volebná komisia“) č. 6/2014 a vo voľbách na funkciu poslanca Obecného zastupiteľstva obce Vojčice sa tak malo udiť na základe rozhodnutia miestnej volebnej komisie č. 16/2014. Vylúčený kandidát sa mal najskôr svojím návrhom na zmenu označených rozhodnutí obrátiť na Okresný súd Trebišov (ďalej len „okresný súd“) a po jeho zamietnutí mal podať ústavnému súdu sťažnosť *„podľa článku 127 ods. 1 Ústavy SR... pre porušenie jeho základného práva zúčastňovať sa na správe vecí verejných podľa článku 30 ods. 1 ústavy, porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 ústavy a základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vedenú pod sp. zn. Rvp 13343/2014. Sťažnosť vylúčeného kandidáta sa opiera o prísne formálnu, priam absurdnú aplikáciu právneho predpisu (zákona o voľbách), bez zohľadnenia všetkých okolností prípadu. Prílišný formalizmus pri aplikácii právnych noriem bol pritom Ústavným súdom SR viacnásobne odmietnutý a označený za ústavne neakceptovateľný...*

Kedže Ústavný súd SR o sťažnosti vylúčeného kandidáta nestihol meritórne rozhodnúť a nerozhodol ani o návrhu na rozhodnutie o dočasnom opatrení do dňa konania volieb do orgánov miestnej samosprávy konaných v obci Vojčice, tieto sa konali za neúčasti

vylúčeného kandidáta a teda bez možnosti sťažovateľov hlasovať za tohto vylúčeného kandidáta.

Nemožnosťou hlasovať za vylúčeného kandidáta, došlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľov ustanovených v článku 30 ods. 1 a 3 ústavy, pričom ak by Ústavný súd SR vyhovel sťažnosti vylúčeného kandidáta a konštatoval porušenie jeho práv, Okresný súd Trebišov by musel vylúčeného kandidáta zapísať do zoznamu kandidátov na starostu obce Vojčice, resp. poslanca obecného zastupiteľstva obce Vojčice, čím by sťažovatelia mali možnosť za neho hlasovať.

V súvislosti s vyššie uvedeným sťažovatelia poukazujú aj na to, že za jeho kandidatúru sa v petícii na podporu jeho kandidatúry vyjadrilo 304 obyvateľov obce Vojčice z celkového počtu 1.626 oprávnených voličov. Počet podporovateľov vylúčeného kandidáta tak predstavuje približne 19 % z celkového počtu oprávnených voličov, čo by vylúčenému kandidátovi zaistilo minimálne zvolenie za poslanca obecného zastupiteľstva, keďže 7., 8. a 9. zvolení poslanci obdržali 293, 275, resp. 268 platných hlasov.“

Na základe týchto skutočností sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vydal vo veci takéto rozhodnutie:

„Ústavný súd SR vyhlasuje voľby starostu obce Vojčice a voľby do obecného zastupiteľstva obce Vojčice, konané dňa 15. novembra 2014 za neplatné.“

II.

Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje aj o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených v čl. 30 ústavy, t. j. predovšetkým aktívneho a pasívneho volebného práva. Prostredníctvom čl. 30 ods. 2 a 3 ústavy sa garantuje všetkým oprávneným voličom právo spolurozhodovať o personálnom, resp. politickom zložení príslušných zastupiteľských orgánov pri rešpektovaní zásad všeobecnosti, rovnosti a priamosti volebného práva, ako aj tajnosti hlasovania (aktívne volebné právo). Ústava zároveň garantuje najmä prostredníctvom čl. 30 ods. 4 možnosť (právo) občanov a vo vzťahu k voľbám orgánov územnej samosprávy aj cudzincov s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky (čl. 30 ods. 1 druhá veta ústavy) uchádzať sa o zvolenie za člena (poslanca) niektorého zo zastupiteľských orgánov za rovnakých podmienok (pasívne volebné právo) [m. m. PL. ÚS 18/07].

Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (*mutatis mutandis* PL. ÚS 34/99). Zistená nezákonnosť volieb do orgánov samosprávy obcí musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (*mutatis mutandis* PL. ÚS 21/94, PL. ÚS 79/2011).

Ústavný súd uplatňuje svoju právomoc vyhlásiť voľby za neplatné alebo zrušiť výsledok volieb podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde iba vtedy, ak k porušeniu zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“) dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, pričom na uplatnenie tohto oprávnenia sa vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie ustanovení zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94 a PL. ÚS 18/99). Nie každé porušenie zákona o voľbách teda vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Porušenie zákona o voľbách musí dosahovať takú intenzitu, ktorá je spôsobilá založiť následok spočívajúci v nezákonnosti výsledku volieb (PL. ÚS 14/99). Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel zákona o voľbách, ako aj princípy volebného práva.

V rámci svojej rozhodovacej činnosti už ústavný súd uviedol, že dosiahnutie absolútneho súladu prípravy a priebehu volebného procesu so zákonom je prakticky neuskutočniteľné. Ak by sa nespokojnosť politických strán a hnutí, resp. nezávislých kandidátov zúčastnených na voľbách s volebnými výsledkami prejavila vždy po voľbách iniciovaním konania pred ústavným súdom, môže to viesť k spochybňovaniu parlamentnej demokracie a inštitútu volieb. Vyhlásenie volieb za neplatné, resp. zrušenie ich výsledku z dôvodu nepatrného porušenia ustanovení zákona o voľbách totiž vytvára možnosti pre vedomú manipuláciu s voľbami (obdobne PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 85/07).

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu taktiež vyplýva, že namietané protiústavné alebo nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok volieb. Súčasťou zákonných náležitostí sťažnosti sú totiž aj dôvody, pre ktoré sa voľby napádajú, s označením dôkazov [§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Vzhľadom na význam volieb v demokratickej spoločnosti a z neho vyplývajúcu prezumpciu ich ústavnosti a zákonnosti je na sťažovateľovi, aby v záujme prijatia jeho sťažnosti ústavným súdom na ďalšie konanie (pri predbežnom prerokovaní) kvalifikovaným spôsobom označil také dôkazy, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu nasvedčujú, že jeho tvrdenia o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sú reálne možné, prípadne pravdepodobné,

a zároveň sú spôsobilé preukázať porušenie zákona o voľbách a odôvodňujúce záver o inom legitímnom výsledku volieb. Len domnienka nesprávnosti výsledku volieb nie je dôvodom na rozhodnutie ústavného súdu, ktorým by zrušil výsledok volieb (PL. ÚS 39/95, PL. ÚS 32/03, PL. ÚS 85/07). Túto skutočnosť musí teda sťažovateľ nielen namietat', ale aj doložiť exaktnými dôkazmi, čo zodpovedá prejednávaciemu princípu uplatňovanému v konaní vo volebných veciach, ktorý v protiklade s vyhľadávacím princípom zaťažuje zodpovednosťou za zhromažďovanie dôkazného materiálu predovšetkým sťažovateľa. Nestačí tak ani samotné označenie dôkazov, sťažovateľ musí dôkazné bremeno aj uniesť (PL. ÚS 17/94).

Ústavný súd doručení volebnú sťažnosť posúdil z už uvedených hľadísk a dospel k záveru, že sťažovateľmi uvádzané skutočnosti nemôžu odôvodniť vyhlásenie volieb starostu obce Vojčice a volieb do Obecného zastupiteľstva obce Vojčice za neplatné podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde.

Sťažnosťou je v zásade namietané porušenie aktívneho volebného práva sťažovateľov vyplývajúceho z čl. 30 ods. 3 ústavy z dôvodu, že v napadnutých voľbách nemohli voliť Ľ. Ch. ako nezávislého kandidáta na funkciu starostu obce Vojčice a ako kandidáta na funkciu poslanca Obecného zastupiteľstva obce Vojčice, pretože rozhodnutiami miestnej volebnej komisie nebol ako kandidát na uvedené funkcie zaregistrovaný.

Pri hodnotení tejto námietky z hľadiska súdneho prieskumu ústavnosti a zákonnosti napadnutých volieb ústavný súd zohľadnil relevantné skutočnosti vyplývajúce z tejto sťažnosti, ako aj zo sťažnosti samotného nezávislého kandidáta Ľ. Ch., vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 13343/2014. Z nich vyplýva, že miestna volebná komisia svojím rozhodnutím č. 6/2014 z 24. septembra 2014 Ľ. Ch. nezaregistrovala za nezávislého kandidáta pre voľby starostu obce a rozhodnutím č. 16/2014 z 24. septembra 2014 ho nezaregistrovala ani za kandidáta pre voľby do obecného zastupiteľstva. Ako dôvod zamietnutia registrácie je v rozhodnutiach uvedená skutočnosť, že predložené petičné hárky podpísané voličmi podporujúcimi jeho kandidatúru neobsahovali zákonom ustanovené

náležitosti uvedené v § 21 ods. 2 zákona o voľbách. Z uvedeného dôvodu sa L. Ch. obrátil na okresný súd s návrhom na vydanie rozhodnutia o jeho zaregistrovaní za kandidáta pre voľby starostu a pre voľby do Obecného zastupiteľstva obce Vojčice. Tento návrh však okresný súd uznesením sp. zn. 11 S 1/2014 z 29. septembra 2014 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) zamietol, pričom v dôvodoch svojho rozhodnutia okresný súd uviedol, že L. Ch. síce odovzdal petičné hárky obsahujúce podpisy 304 osôb, avšak z nich len 25 občanov malo správne pri trvalom pobyte uvedené všetky údaje (názov obce, názov ulice, na ktorú sa člení, a číslo domu), a pritom bolo vecou samotného kandidáta, aby v záujme dodržania zákona dohliadol na správne uvedenie trvalého pobytu osôb, ktoré sa podpisovali na petíciu, vyjadriac mu tak podporu.

Proti zamietajúcemu uzneseniu okresného súdu podal L. Ch. 9. októbra 2014 sťažnosť ústavnému súdu podľa čl. 127 ústavy, ktorou namietal porušenie svojho základného práva byť volený podľa čl. 30 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Z obsahu spisu ústavného súdu vedeného pod sp. zn. Rvp 13343/2014 vyplýva aj skutočnosť, že pred konaním volieb podal L. Ch. návrh na vydanie dočasného opatrenia, ktorým by ústavný súd rozhodol o odložení vykonateľnosti uznesenia okresného súdu, avšak k vydaniu takéhoto dočasného opatrenia do konania napadnutých volieb nedošlo a tieto sa 15. novembra 2014 v obci Vojčice aj uskutočnili.

V zmysle čl. 30 ods. 3 ústavy je volebné právo všeobecné, rovné, priame a vykonáva sa tajným hlasovaním, pričom podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon. Týmto zákonom je predovšetkým zákon o voľbách.

K námietke sťažovateľov o porušení čl. 30 ods. 1 a 3 ústavy tým, že im nebolo umožnené voliť L. Ch. za poslanca obecného zastupiteľstva a za starostu obce Vojčice, ústavný súd uvádza, že rozhodnutia o nezaregistrovaní L. Ch. ako kandidáta na poslanca obecného zastupiteľstva a kandidáta na starostu obce vydala miestna volebná komisia ako orgán, ktorému táto právomoc vyplýva z § 17 a § 22 zákona o voľbách. Tieto rozhodnutia

miestnej volebnej komisie neboli do dňa konania volieb (t. j. 15. novembra 2014) zmenené, a to ani okresným súdom, ktorému je táto právomoc zverená § 250zb Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovatelia teda mali ako oprávnení voliči v napadnutých voľbách možnosť uplatniť svoje aktívne volebné právo len vo vzťahu ku kandidátom, ktorí boli pre voľby poslancov obecného zastupiteľstva, ako aj pre voľby starostu obce platne zaregistrovaní miestnou volebnou komisiou. Uvedené je v súlade so zákonnou úpravou volieb do samosprávnych orgánov obcí, keďže podľa § 20 a § 24 zákona o voľbách je predseda miestnej volebnej komisie povinný prostredníctvom obvodného úradu zabezpečiť rozmnoženie hlasovacích lístkov v potrebnom množstve, pričom na hlasovacom lístku sa uvedú všetci zaregistrovaní uchádzači. Následne sú v zmysle § 31 zákona o voľbách voliči oprávnení hlasovať len za kandidátov, ktorí sú uvedení na hlasovacom lístku, a to zakrúžkovaním poradového čísla kandidáta.

Ako už bolo uvedené, z čl. 30 ods. 3 ústavy vyplýva, že aktívne volebné právo môže byť vykonávané len za podmienok, ktoré ustanovuje zákon. Tento zákon však sťažovateľom umožňoval voliť len z okruhu tých kandidátov, ktorí boli zaregistrovaní rozhodnutím miestnej volebnej komisie alebo uznesením okresného súdom v prieskumnom konaní realizovanom v zmysle § 250zb Občianskeho súdneho poriadku. Tak to bolo aj v danom prípade, keďže sťažovatelia mali možnosť sa zúčastniť volieb do orgánov samosprávy obcí a odovzdať niektorým z kandidátov zaregistrovaných v napadnutých voľbách svoj hlas. Aj napriek sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu podanej ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy nezaregistrovaným nezávislým kandidátom do dňa konania napadnutých volieb rozhodnutie o nezaregistrovaní Ľ. Ch. zrušené nebolo, preto v napadnutých voľbách, ktoré v obci Vojčice prebehli 15. novembra 2014, mohli sťažovatelia voliť len spomedzi kandidátov zaregistrovaných do toho dátumu, do okruhu ktorých Ľ. Ch. vzhľadom na označené rozhodnutia miestnej volebnej komisie a uznesenie okresného súdu patriť nemohol.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd nenachádza žiadnu príčinnú súvislosť medzi priebehom napadnutých volieb (vrátane jeho výsledku) a sťažovateľmi tvrdým porušením ich zákonnosti, resp. ústavnosti. V tejto súvislosti prízvukuje, že na vyhlásenie neplatnosti

napadnutých volieb nepostačujú ústavnému súdu domnienky o porušení volebných predpisov, prípadne nesúhlasné názory určitých voličov s rozhodnutím miestnej volebnej komisie a okresného súdu rozhodujúcich o registrácii kandidátov, ale také konkrétne hrubé porušenia zákonnosti a ústavnosti napadnutých volieb, ktoré by ústavnému súdu umožňovali vydanie sťažovateľmi navrhovaného rozhodnutia podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde. V konaní o tejto volebnej sťažnosti však sťažovatelia takéto porušenia zákonnosti a ústavnosti neosvedčili. Ústavný súd preto volebnú sťažnosť sťažovateľov po jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. januára 2015